

Ankara, 26 Haziran 2001

Mr. Horst Köhler
Başkan
Uluslararası Para Fonu
Washington D.C. 20431
ABD

Sayın Bay Köhler,

- 1. 3 Mayıs 2001 tarihli mektubumuz ekindeki Ekonomik Politikalar Bildirgesi'nde belirtilen iddialı gündemin uygulamasında önemli ilerlemeler kaydedilmeye devam edilmiştir.** 3 Mayıs tarihli mektubumuzda son krizin üstesinden gelmeye ve Türkiye'yi sürdürülebilir büyümeye kavuşturmaya yönelik stratejimiz ortaya koyulmuştu. Bu strateji kuvvetli yapısal reformlar, dalgalı kur rejimi altında ihtiyatlı bütçe ve para politikaları ve geliştirilmiş bir sosyal diyalog üzerine kurulmuştur. 15 Mayıs tarihinde altıncı ve yedinci gözden geçirmelerin tamamlanması sonrasında, programımızı uygulamak konusunda daha önce de göstermiş olduğumuz iyi performans devam etmiştir. Mayıs sonu itibarıyla belirlenen kantitatif performans kriterleri limitlerin üstünde fazlasıyla gerçekleştirilmiş ve bankacılık ve diğer yapısal alanlarda daha ileri adımlar atılmıştır (Ek A ve B). Bu çerçevede stand-by düzenlemesinin sekizinci gözden geçirilmesinin tamamlanması talep olunmaktadır. Bu kapsamda, 14 Haziran tarihinde Meclis'te kabul edilen ek bütçeye paralel olarak, 2001 yılının geri kalan kısmında konsolide bütçe kümülatif faiz dışı harcamalarına ilişkin performans kriterleri üst sınırlarının değiştirilmesi de talep olunmaktadır (Ek C).
- 2. Programımızın uygulanması sonucu alınan ilk neticeler umut vericidir.** Gösterge niteliğindeki (benchmark) Hazine bonosunun faiz oranı Nisan ayı ortasından Haziran ayı ortasına kadar 50 puanın üzerinde düşüş göstermiştir. Paranın yüksek oranlı değer kaybı sonucu Mart ve Nisan aylarında fiyat seviyesinde meydana gelen hızlı artışlardan sonra, Mayıs ayındaki daha ılımlı fiyat artışları TÜFE enflasyonunun ilk enflasyon tahminlerimizle genel anlamda tutarlı bir yolda kalacağını işaretlerini vermektedir. Uygun olan en kısa süre içinde uygulamaya koymaya niyetli olduğumuz resmi enflasyon hedeflemesi sistemine henüz geçilmemekle birlikte, TÜFE enflasyonunun yılın ikinci yarısında %18 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Yılın son çeyreğinde ise aylık enflasyonun %2 (mevsimsel olarak düzeltilmiş) düzeyine çekilmesi hedeflenmektedir. Ekonomik faaliyetlere ilişkin göstergeler yılın başlarında bir durgunluk olduğunu teyit etmektedir, ancak güvenin yeniden tesisi, güçlü ihracat büyümesi ile harcamalardaki değişiklik ve rekor düzeydeki turizm faaliyetlerinin, yılın ikinci yarısında ekonomide bir toparlanma başlatmaya yardımcı olarak GSMH'daki azalışı tahmin edilen %3'lük seviyede tutması beklenmektedir. Yılın ilk üç ayında dış cari hesaptaki gelişmeler yılın tamamı için cari hesabın genel anlamda dengede olacağı tahmini ile uyumludur.
- 3. Güçlü dış finansman desteği ve açık bir iletişim politikasının da yardımı ile programı tavizsiz bir şekilde uygulamak konusundaki taahhüdümüze sıkı sıkıya bağlı kalınacaktır.** 3 Mayıs 2001 tarihli mektubumuz 2001-2002 yıllarındaki politikalarımızı açıklayan ana belge olmaya devam etmekte olup, bu mektubumuzla bazı alanlarda güncelleştirilmektedir. Programın finansman ihtiyacının karşılanması için önemli miktarda resmi ve özel sektör kaynaklı finansman sağlanmıştır. Stand-by düzenlemesi kapsamında son olarak artırılan IMF desteği ve Dünya Bankası'ndan Program Amaçlı Mali ve Kamu Sektörü Uyum Kredisi altında gelecek olan kaynak, resmi finansman paketinin ana unsurlarını oluşturmaktadır. Özel sektörün katılımı hususunda ise Frankfurt ve New York'ta yabancı bankalarla görüşmelerde bulunulmuş ve bu bankalardan Türk bankalarına ilişkin mevcut kredilerini korumaları ve program uygulanmaya devam ettikçe interbank ve ticari kredi hatlarını artırmak yolunda çaba göstermeleri hususlarında taahhütler alınmıştır. İletişim politikamız konusunda ise, ekonomik programı yatırımcılara ve geniş anlamda kamuya daha iyi anlatmak için yeni girişimlerde bulunmaktayız. 3 Mayıs 2001 tarihli mektubumuz ve Ekonomik Politikalar Bildirgesi kamuya açıklanmış ve IMF Uzman Raporu'nun yayımlanması ilk defa kabul edilmiştir. Hazine, yeni dış iletişim personeli işe almış ve basın açıklamalarının içeriğini ve sıklığını artırmış olup, internet sitesinde programa ilişkin bazı hususlar hakkında bilgi verecek dökümanlar hazırlamaktadır. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) programı açıklamak için basın ve bankacılık sektörü ile toplantılar yapmış ve internet sitelerine programla ilgili bilgiler koymuştur.

Gelirler Politikası

- 4. Gelirler politikası programda önemli bir rol oynamaya devam edecektir.** Kamu sektörü işçilerinin ücret müzakereleri Mayıs sonunda bağitlanmıştır. 2 yıllık sözleşme uyarınca kamu sektörü işçilerinin ortalama net ücretlerinin memur maaşlarına oranının, 2000 yılındaki 2.6'lık düzeyinden ilk sözleşme yılında 2.2'ye düşeceğini ve ikinci sözleşme yılında 2.3'e çıkacağını tahmin ediyoruz. Sözleşmeyle, 2001 yılında kamu sektörü işçilerinin görece ücretleri önemli bir oranda yeniden ayarlanmış olmakla beraber, elde edilen sonuç beklentilerimizle tam olarak aynı doğrultuda gerçekleşmiştir. Bununla birlikte, sendikalar, toplu iş sözleşmesinin ilk altı ayı için öngörülen ücret artışları ödemelerinin 2002 yılının başında yapılmasına rıza göstermiş olup, anlaşma 2001 yılı için reel ücretlerde önemli ölçüde bir azalışı içermektedir. Bunun 2001 yılında kamu sektörüne getirdiği GSMH'nın %0.4'ü kadarlık ek yükü telafi etmek ve kamu sektörü faiz dışı fazlasında hedeflenen artışa ulaşmak amacıyla bir dizi tedbir alınmıştır (7. paragrafa bakınız). Ayrıca, özel sektörde ılımlı fiyat ve ücret artışlarını teşvik etmek için sosyal ortaklarla mevcut diyalog kuvvetlendirilecektir. Bu amaçla, Ekonomik ve Sosyal Konsey her üç ayda en az bir defa toplanacak ve hukuki statüsünün de kuvvetlendirilmesi sayesinde diyalog için temel platform olacaktır. Bu toplantılarda program gelişme ve hedefleri üzerinde durulacak ve özel sektör için enflasyon hedefiyle tutarlı ücret ve fiyatlandırma ilkeleri de dahil olmak üzere, programın hedefleri ile uyumlu ileriye yönelik fiyat ve ücret belirleme davranışı teşvik

edilecektir. Ayrıca Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanı, işçi sendikalarına, sanayicilere, işverenlere ve bankacılarla programı anlatmak ve onların desteğini sağlamak amacıyla kararlı çabalarını sürdürecektir.

Kamu Maliyesi Politikası

5. **2001 yılında kamu maliyesi alanında önemli çabalar gösterilmiştir.** Konsolide bütçede, 2001 Nisan ayı sonuna kadarki dönemde, yıllık GSMH'nin % 1.8'i olarak gerçekleşen faiz dışı fazla düzeyi (özelleştirme gelirleri, TCMB'den kar transferleri, faiz gelirleri, ve kamu bankalarının yeniden sermayelendirilmesinin maliyeti hariç), Nisan ayında faiz gelirlerinden alınan stopaj gelirlerinde görülen önemli artış sonucu –Mayıs ayına ilişkin ilk veriler ise, daha yüksek miktarda ve daha kapsamlı, beklenenin üzerinde bir performansa işaret etmektedir- projeksiyonlarımızın bir miktar üzerinde gerçekleşmiştir. Tedbirlere ilişkin olarak ise, Mayıs ayında, KDV oranları planlandığı gibi artırılmış, sosyal güvenlik ödemelerine ilişkin minimum katkı payı tabanı %40 artırılırken; katkı tavanı, minimum katkı payının 4 katından 5 katına yükseltilmiştir. Akaryakıt Tüketim Vergisi (ATV) daha evvel planlananın da üstüne çıkılarak Mayıs ayında %20'den fazla, Haziran ayında da %16 oranında artırılmıştır. Kamu İktisadi Teşebbüsleri sektöründe ise, 3 Mayıs 2001 tarihli Ekonomik Politikalar Bildirgesi'nin 32. Paragrafında belirtilen detaylı tedbirlerin uygulamasında ilerleme kaydedilmektedir. Kamu sektörü işçi sözleşmeleri ve hububat destekleme fiyatına ilişkin karar (bir sonraki paragrafa bakınız) haricinde, tüm bu tedbirler planlandığı gibi uygulanmıştır.
6. **Bununla birlikte, programın ilk belirlenen şekliinden bazı sapmalar olmuştur.** Kamu sektörü işçi sözleşmeleri, bu yıl için, konsolide bütçede ücretlere ayrılan bölüme 250 trilyon TL'lik, KIT'lerin ücret maliyetlerine de 410 trilyon TL'lik bir ek yük getirecektir. Bunun yanı sıra, yılın ilk aylarında tahminlerin biraz üzerinde gerçekleşen TÜFE artışları sebebiyle, memur maaşları için bütçeden ayrılan tutara ilaveten 80 trilyon TL'lik bir kaynağa ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca, buğday destekleme fiyatında yapılan % 63.4 seviyesindeki ağırlıklı ortalama artış, hedeflenen enflasyonun üzerinde gerçekleşmiş olup, kamu sektörüne ek bir 200 trilyon TL'lik maliyet getirmiştir. Son olarak, Dünya Bankası'nın tavsiyesi ile aynı doğrultuda, çiftçilere verilecek doğrudan gelir desteği, Mayıs programı ile karşılaştırıldığında 100 trilyon TL artırılmıştır. Tüm bu sapmalar, bu yıl içinde kamu harcamalarında yaklaşık 1 katrilyon TL (GSMH'nin %0.6'sı) kadar artışa yol açmıştır.
7. **2001 yılı için GSMH'nin %5.5'i olarak belirlediğimiz kamu sektörü faiz dışı fazlası hedefimizin gerçekleştirilmesi için telafi edici tedbirleri almış bulunuyoruz.** Bu hedefin gerçekleştirilmesi, sürdürülebilir bir borç seviyesi sağlama stratejimizin önemli bir kısmıdır. Yürürlüğe konan ilave tedbirler şunlardır: İlk olarak, yukarıda da bahsedildiği üzere, Akaryakıt Tüketim Vergisi Mayıs ve Haziran aylarında program kapsamında orijinal olarak belirlenenden daha fazla artırılmış olup, yılın kalan kısmında da aylık bazda, en az TEFİ artışı oranında artırılabilecektir. İkinci olarak, Kamu İktisadi Teşebbüsleri sektöründe ise, elektrik ve doğal gaz fiyatlarının planlanandan daha fazla artırılmasına karar verilmiştir. Daha ayrıntılı olarak, TEAŞ tarafından satılan elektriğin ortalama fiyatı, yıllık ortalama fiyatın 4.5 cent/kwh seviyesinde tutulmasını teminen, yıl sonuna kadar kademeli olarak 5.1 cent/kwh seviyesine çıkarılacaktır. TEDAŞ'ın tarifeleri de TEAŞ'ın fiyatları ile uyumlu olarak artırılabilecektir. Üçüncü olarak, BOTAS'ın ortalama satış fiyatı da girdi maliyetlerini sıkı sıkıya yansıtabilecek şekilde belirlenecektir. Dördüncü olarak, 11 Haziran 2001 tarihinde TEKEK sigara ve alkollü ürün satış fiyatlarını % 16 ila % 22 oranları arasında artırmıştır. Dördüncü olarak, Hükümet, hububat piyasasında tüccarların faaliyetlerini artırmak ve TMO'nun piyasayı en az maliyetle düzenlemesine izin vermek amacıyla TMO'nun alım ve satış fiyatları arasındaki farkı, geçen yılki %12-20 olan düzeyi ile kıyaslandığında, %18 ila %26 seviyesine getiren bir kararname yayınlamıştır. Yukarıda bahsedilen tedbirlerin yılın geri kalan kısmında GSMH'nin %0.3'ü kadar gelir sağlama beklenmektedir. Bu tedbirlerin, Nisan ve Mayıs aylarında beklenenin üzerinde gerçekleşen gelir performansı (tüm yıl için GSMH'nin %0.3'ü) ile birlikte, bir önceki paragrafta söz edilen sapmaların getirdiği ek mali yükün kalan kısmını tamamıyla telafi edeceğine inanmaktayız.
8. **14 Haziran 2001 tarihinde, 2001 yılı için program hedefleriyle uyumlu bir Ek Bütçe TBMM'ce kabul edilerek 8. Gözden Geçirme'nin tamamlanmasına ilişkin bir koşul yerine getirilmiştir.** Bu bütçe, konsolide bütçe faiz dışı fazlasını (özelleştirme gelirleri, TCMB'den transferler, faiz gelirleri, ve kamu bankalarının yeniden sermayelendirilmesinin maliyeti hariç) GSMH'nin %5.2'si olarak hedeflemekte ve 3 Mayıs 2001 tarihli mektubumuzun ekindeki Ekonomik Politikalar Bildirgesi'nin 30. ve 31. paragraflarında detaylı şekilde anlatılan tüm gelir ve harcama tedbirlerinin etkisini yansıtmaktadır. Ek bütçe, harcama için sadece genel bir çerçeve çizmekle beraber, sağlık, eğitim ve sosyal alanlardaki harcamaların reel değeri korunacaktır. Maliye Bakanlığı, faiz dışı fazla hedefine ulaşılmasını teminen, gerekli olduğu takdirde, tasarrufu mümkün ihtiyari faiz dışı harcama kalemlerini, bütçe ödeneklerine kıyasla azaltmak için yıl içinde genelgeler yayınlamaya hazırdır.
9. **Kamunun borçlanma maliyetini düşürmek ve borçlanmasını kolaylaştırmak için destekleyici tedbirler yürürlüğe konmaktadır.** Hazine'nin Haziran ayı iç borçlanma programı, güçlü bir bütçe faiz dışı fazlasına ve dış kaynakların kullanılmasına dayanmaktadır. Böylece, Haziran ayı iç borç döndürme (roll-over) oranı hızla düşerek, %47 olacaktır. Sıkı bütçe politikası ve ek dış yardım kullanımının, 2001'in ikinci yarısında Hazine'nin iç borçlanma gereğini, geri ödemelerin oldukça altında tutması beklenmektedir. Hükümet, iç borçlanma gereğini daha da düşürmek ve iç borcun vadesini uzatmak için iki uluslararası yatırım bankasından danışmanların yardımı ile hazırlanan bir gönüllü borç takası gerçekleştirilmiştir. 15 Haziran 2001 tarihinde yapılan borç takası başarılı bir şekilde tamamlanmış ve yaklaşık 8 milyar ABD Dolarlık kısa vadeli TL cinsi kamu kağıtlarının, daha uzun vadeli TL ve döviz endeksli kamu kağıtlarıyla takas edilmesi ile sonuçlanmıştır. Aynı zamanda, borç yönetimini geliştirecek diğer tedbirler de alınmaktadır. Kamu ve özel sektör temsilcilerinden oluşan bir komite, kuvvetlendirilmiş bir piyasa yapıcılığı sisteminin Ağustos ayı sonuna kadar kurulmasına ilişkin önerilerini, Temmuz ayı içinde açıklayacaktır. Yeni Kamu Finansmanı ve Borçlanma Kanunu, borç yönetimi için hukuki çerçeveyi oluşturacaktır. Taslak kanunun Haziran ayı sonuna kadar Meclis'e sunulabilmesi için hazırlıklar planlandığı gibi ilerlemektedir.

Para ve Döviz Kuru Politikası

10. Merkez Bankası, doğrudan enflasyon hedeflemesi sistemine geçiş sürecinde uygulanan dalgalı döviz kuru rejimi altında fiyat istikrarını sağlamak amacıyla parasal büyüklüklerin kontrol altında tutulmasına odaklanmaya devam edecektir. Mayıs ayı boyunca yaşanan gelişmeler – parasal tabanın program endikatif üst sınırının altında (ancak yakın) seyretmesi ve enflasyon ve büyümenin genel olarak tahmin edilen düzeyde olması – programın parasal parametrelerini bu noktada revize etmeye gerek olmadığını göstermektedir (1). Bu nedenle, Merkez Bankası parasal tabanı 3 Mayıs 2001 tarihli Ekonomik Politikalar Bildirgesi Ek E’de belirtilen endikatif üst sınır ile uyumlu seviyede tutmayı hedefleyecektir. Söz konusu parasal taban yolu - enflasyon ve büyüme tahminlerimizle uyumlu olarak belirlenmiş olup - programın temel nominal çıpası olmaya devam edecektir. Diğer enflasyon göstergelerinin enflasyonla mücadele sürecinin tehlikeye girdiğini göstermesi halinde, Merkez Bankası para piyasası oranlarını, parasal taban hedefine yaklaşılmış olursa dahi, artırmaya hazırdır. Net İç Varlıklara ilişkin olarak programda belirlenen üst sınırlar, 3 Mayıs 2001 tarihli Ekonomik Politikalar Bildirgesi’nde de ifade edildiği gibi, dış finansmanın önemli bir kısmının kamunun borçlanma ihtiyacını azaltmak üzere kullanılmasına izin vermekte ve böylece faiz oranlarının düşmesine ve kamu borç seviyesinin sürdürülebilir olmasına katkıda bulunmaktadır. Merkez Bankası, Net İç Varlıkların hedeflenen yol içerisinde tutulması için para piyasası faiz oranlarını gerektiğinde ayarlayacaktır. Net Uluslararası Rezervlere ilişkin alt sınırlar, Merkez Bankası’nın, dış finansmanın kullanılması ile ortaya çıkacak Net İç Varlıklar genişlemesi sonucu serbest kalacak likiditeyi döviz satarak sterilize etmesine izin verecek biçimde oluşturulmuştur. Merkez Bankası, Temmuz ayından itibaren kamunun borçlanma ihtiyacını hafifletmek amacıyla kamuya borç verilen dış kaynakların kullanımına bağlı olarak döviz satış ihalelerinin zamanlama ve miktarlarını piyasalara ilan edecektir. Söz konusu döviz satışları, mümkün olduğu ölçüde, TCMB’ce kamuya borç verilen kaynakların kamunun yurt içindeki faaliyetlerinin finansmanında kullanılması sonucu ortaya çıkacak likidite fazlasıyla eş zamanlı olarak gerçekleştirilecektir. Döviz piyasasına herhangi diğer müdahaleler katıyetle kısa vadeli dalgalanmaların yumuşatılması ile sınırlı olacak ve temel olarak ihaleler vasıtasıyla gerçekleştirilecektir. Bu kapsamda, Merkez Bankası bankalararası piyasada döviz borçlanmaktan ya da borç vermekten kaçınacaktır.

(1) 3 Mayıs 2001 tarihli Ekonomik Politikalar Bildirgesi Ek E’nin yenilenmiş hali olan Ek D programın Net İç Varlıklar (NİV) tanımını netleştirmektedir. NİV üst sınırlarında tanım netleştirilmesi sonucunda bir değişiklik yapılmamıştır. Açıklık kazandırmak amacıyla yapılan yenilik 3 Mayıs 2001 tarihli Ekonomik Politikalar Bildirgesi Ek E’nin 4. Paragrafının iki yeni cümle ile değiştirilmesini içermektedir.

11. Merkez Bankası şartlar elverdiğinde doğrudan enflasyon hedeflemesine geçmek yönündeki hazırlık çalışmalarında ilerlemeler kaydetmektedir. Merkez Bankası, yapısal ve kısa vadeli modellerini geliştirmek ve 2001 yılı Eylül ayına kadar başlatılmak üzere mali piyasaların enflasyon ve diğer makroekonomik göstergelere ilişkin beklentilerini yansıtan yeni anketler hazırlamak da dahil olmak üzere, çeşitli yollarla bilgi tabanını genişletmektedir. Merkez Bankası, hazırlık sürecinde, enflasyon hedeflemesini, sözkonusu para politikası çerçevesini uygulamakta olan diğer ülke yetkilileri ile görüşmeye devam edecek ve gerektiğinde ek teknik yardım talep edecektir. Merkez Bankası, para politikasının enflasyon hedeflemesine geçiş sürecinde nasıl yönetildiğini ve geçiş tamamlandığında nasıl yönetileceğini açıklamak amacıyla iletişim stratejisini bu alanda da ilerletmektedir.

Yapısal Politikalar

Bankacılık

12. Bankacılık reformunu planlandığı şekilde ilerletmek için her türlü gayret gösterilecektir:

- **Kamu bankalarının güçlendirilmesi konusunda olumlu gelişmeler kaydedilmiştir.** Negatif net değeri olan üç kamu bankası (T.C. Ziraat Bankası, T. Halk Bankası ve Emlak Bankası) mevzuatta öngörülen sermaye seviyesine ulaşacak şekilde yeniden sermayelendirilmiştir. Bu bankalar ile Tasarruf Mevduat Sigorta Fonu (TMSF) bünyesindeki bankaların gecelik pozisyonları Haziran ortası itibarıyla ortadan kaldırılmış olup, kamu bankaları ile TMSF bünyesindeki bankaların Merkez Bankası ile olan repo anlaşmaları stoğu Mayıs ayı sonu itibarıyla 7 katrilyon TL’nin altına çekilmiştir (her iki konu **dasekizinci gözden geçirmenin tamamlanması için koşuldur**). Emlak Bankası’nın kapatılmasının (lisansının iptal edilmesinin) kolaylaştırılmasına ve tüm yükümlülükleri ile finansal varlıklarının bir kısmının T.C. Ziraat Bankası ve T. Halk Bankası’na devrine ilişkin bir kanun (aşağıda açıklanmaktadır) TBMM’ce kabul edilmiştir (**sekizinci gözden geçirmenin tamamlanmasına ilişkin bir diğer koşul**). Ayrıca, kamu bankalarının kar/zarar, likidite ve faiz marjlarını izlemeye yönelik bir raporlama sistemi oluşturulmuştur. Bu sistemden alınan raporlara göre, T.C. Ziraat Bankası ve T. Halk Bankası halihazırda pozitif marjlara ulaşmış durumda olup, şu ana kadar mevduat çekişleri sınırlı kalmıştır. Her bir banka için bağımsız dış denetçiler atanmış bulunmaktadır. Son olarak, kamu bankalarında bazı önemli tedbirlerin uygulamaya konulmasına temin etmeye yönelik bir kanun TBMM’ce kabul edilmiştir. Söz konusu kanun; (i) Emlak Bankası’nın kapatılmasının kolaylaştırılması, (ii) kamu bankalarının operasyonel yeniden yapılandırılmalarının teşvik edilmesi ve (iii) Hükümetin ileride görev zararı yaratabilecek yetki kullanımının ortadan kaldırılmasına ilişkin hükümler içermektedir.
- **TMSF bünyesindeki bankaların çözüme kavuşturulması hususunda önemli gelişmeler kaydedilmiştir.** TMSF bünyesindeki bankalar özkaynak yapılarının düzeltilmesi amacıyla yeniden sermayelendirilmiştir. Halihazırda üç bankanın satış süreci tamamlanmak üzeredir : Demirbank, Bank Ekspres ve ilk geçiş bankası olan Sümerbank. Ulusalbank’ın kapatılması tamamlanmış olup, sözkonusu bankanın varlık ve yükümlülükleri çözüme kavuşturulmak üzere Sümerbank’a devredilmiştir. İktisat Bankası’nın satış süreci, Bankalar Yeminli Murakıpları’nın bankanın finansal durumuna ilişkin değerlendirmeleri tamamlanır tamamlanmaz başlayacaktır. BDDK 15 Haziran 2001 tarihinde kalan dört Fon bankasından üçünün (Etibank, Interbank ve Esbank) ikinci bir geçiş bankası altında (Etibank)

birleştirilmesi ve dördüncü bankanın (Türk Ticaret Bankası) 2 Temmuz 2001 tarihinde kapatılması yönündeki kararını ilan etmiştir. Söz konusu bankaların bir geçiş bankası altında birleştirilmesi ya da tasfiyesine gidilmesi **sekizinci gözden geçirmenin tamamlanması için bir koşuldur.**

- **Özel bankaların sermaye yapıları güçlendirilmektedir.** BDDK toplam sayısı 27 olan tüm yerli özel mevduat bankalarının finansal durumlarını incelemiş olup, finansal durumunun zayıf ya da sermaye yapısının yetersiz olduğu belirlenen tüm bankalarla taahhüt mektupları imzalanacaktır (**sekizinci gözden geçirmenin tamamlanması için bir koşul**). Söz konusu taahhüt mektuplarıyla, bahse konu bankaların yönetimlerinin, belirli bir takvim dahilinde bankalarının mali durumunu güçlendirmek ve sermaye düzeyinin yeterli seviyeye ulaşmasını temin etmek adımlar atmayı taahhüt etmeleri zorunlu kılınacaktır. Söz konusu bankaların yeniden sermayelendirilmesi yönündeki ilk adımlar ivedilikle atılacak olup, 2001 yılı Haziran ayı sonuna kadar bir miktar sermaye artışı sağlanmış olacaktır. Söz konusu bankaların sermayelendirilmesi süreci tüm bankaların bütün ihtiyatı düzenlemelere tam olarak uymalarının gerekeceği 2001 yılı sonuna kadar devam edecektir. BDDK taahhüt mektubuna tam anlamıyla uymayan tüm bankalara, Bankalar Kanunu'nda tanımlanan yaptırımları ivedilikle uygulayacaktır. Söz konusu yaptırımlar, daha az ciddi ihlallerde banka yöneticilerinin ve yönetim kurulu üyelerinin değiştirilmesinden, daha ciddi ihlallerde bankaya müdahale edilmesine kadar, farklı derecelerde olabilmektedir. Taahhüt mektuplarına gösterilecek uyumun değerlendirilmesi, müteakip program gözden geçirmelerinin odak noktası olacaktır.
- **Merkez Bankası, her bir banka tarafından uygulanan mevduat faiz oranlarına ilişkin haftalık veri sağlamak üzere yoğunlaştırılmış bir gözetim sistemini Mayıs ayında hayata geçirmiştir.** Söz konusu veriler, bankalararası işlemlere ilişkin her bir bankaya ait günlük veriler ile birleştirildiğinde, likidite sıkışıklıklarına ilişkin erken uyarı sağlamakta ve sorunlu bankalara gecikmeden müdahale edilmesine imkan tanımaktadır.
- **Son yasal değişiklikler ve yeni atanan profesyonel BDDK Kurulu bankacılık reformlarının uygulanmasının güçlendirilmesine yardımcı olacaktır.** 28 Mayıs 2001 tarihinde yürürlüğe giren Bankalar Kanunu değişiklikleri: (i) BDDK çalışanlarına görevlerini ifa ederken uğrayabilecekleri kovuşturmalardan muafiyet; (ii) spesifik kredi karşılıklarının vergiden düşülebilmesine imkan; (iii) AB standartları ile uyumlu bir bağlı kredilendirme düzenlemesinin 28 Haziran 2001'e kadar yayımlanması (**yapısal kriter**) ve (iv) TMSF Tahsilat Birimi'ne kredi tahsillerinde ek yetkiler sağlamıştır. Ayrıca, Tahsilat Birimi'ne gerekli tüm elemanların alınması ve kredi tahsili için faaliyeti hazırlanması süreci devam etmektedir. Ek olarak, Sümerbank'ın 75 milyar TL'nin üzerindeki tüm geri dönmeyen kredileri (yaklaşık 1.200 kredi dosyası) Temmuz ayı sonuna kadar Tahsilat Birimi'ne devredilecektir. Son olarak, mali sektör de dahil olmak üzere, birleşmelerin önündeki kalan vergi engellerini ortadan kaldıracak bir kanun TBMM tarafından kabul edilmiştir.

Ekonomide Özel Sektörün Rolünün Artırılması

13. **Özelleştirme çalışmaları, büyük kamu varlıklarının satışına ilişkin hazırlıklar da dahil olmak üzere hızla ilerlemektedir.** Kısa zaman içerisinde Türk Telekom'a yeni profesyonel bir Yönetim Kurulu ve üst yönetim atanması beklenmekte olup, böylece **sekizinci gözden geçirmenin koşullarından** biri yerine getirilmiş olacaktır. Yeni Yönetim Kurulu için en öncelikli husus, Türk Telekom'un şirketleşmesi için bir plan oluşturulması olacaktır. Özelleştirme İdaresi, yeni Kanun uyarınca Türk Telekom'un özelleştirilmesi için bir plan hazırlamakta olup, söz konusu özelleştirme planı tamamlanır tamamlanmaz Ulaştırma Bakanlığı tarafından Bakanlar Kurulu'na sunulacaktır. Her bir kuruluşun satışının zamanlaması piyasa koşullarına (piyasa koşulları da ekonomik programı uygulama ve finansal istikrarı sağlama hususunda kaydedeceğimiz başarıya) bağlı olmakla birlikte, Özelleştirme İdaresi, portföyündeki varlıkların özelleştirilmeye hazırlanması çalışmalarını ilerletmektedir. Daha ayrıntılı olarak, TÜPRAŞ ve POAŞ'taki kamu hisselerinin satışı için danışmanlar tutulmuş olup, söz konusu iki şirketin halka arzının bu yılın son çeyreğinde gerçekleştirilmesi beklenmektedir. Türk Hava Yolları'nın iç hat tarifeleri serbest bırakılmış olup, şirketin halka arzının bu yılın son çeyreğinde gerçekleştirilmesi beklenmektedir. Şeker Kanunu'nun Nisan ayında ve yeni Tütün Kanunu'nun Haziran ayında (**ikincisi sekizinci gözden geçirmenin tamamlanması için koşuldur**) yürürlüğe girmesini takiben, Dünya Bankası'nca desteklenen tarımsal reform programı kapsamında, şeker ve tütün fabrikalarının özelleştirmesini başlatılacaktır. Demir-çelik sektöründe, ERDEMİR'in İSDEMİR ile birleştirilerek nihai olarak özelleştirilmesini teminen, işgücünün azaltılmasını da kapsayan büyük çaplı bir operasyonel yeniden yapılandırma gerçekleştirilmektedir. Kamu arzilerinin satışına ilişkin engellerin incelenmesinin ardından, bu satışları kolaylaştıracak gerekli yasal düzenlemeler Meclis yaz tatiline girmeden önce TBMM'ye sevk edilecektir. Sonuç olarak, yılın kalan kısmı için belirlenen toplam 1 milyar dolarlık özelleştirme geliri hedefinin gerçekçi olduğuna inanıyoruz.
14. **Aynı zamanda yatırım ortamının iyileştirilmesi hususundaki çalışmalarda da ilerlemeler kaydedilmektedir.** Uluslararası tahkim konusundaki anayasal değişikliğin uygulanmasına ilişkin kanun TBMM tarafından kabul edilmiş olup, böylece bir **yapısal kriter** karşılanmıştır. Dünya Bankası'nın Yabancı Yatırımlar Danışmanlık Hizmetleri Birimi'nce gerçekleştirilmekte olan yatırımların önündeki idari engellere ilişkin çalışmanın, Haziran sonunda tamamlanması beklenmektedir. İlgili tüm kuruluşların görüşlerinin yansıtılması gereği karşısında, bu çalışmanın sonuçlarının değerlendirilmesi için gerçekleştirilecek konferans en erken Eylül ayı başında yapılabilecek ve akabinde oluşturulacak bir hareket planı kısa sürede Bakanlar Kurulu'na sunulacaktır.

Şeffaflık

15. **Kamu idaresinde şeffaflığın ve etkinliğin artırılması için yürütülen çalışmalarda ilerleme kaydedilmiştir.** Daha ayrıntılı olarak, vergi kimlik numaralarının (VKN) kullanımının 2001 yılı Eylül ayından itibaren finansal sektör işlemlerini de kapsayacak şekilde genişletilmesini öngören bir vergi düzenlemesi, Haziran ayında yürürlüğe girmiş olup, böylece **sekizinci gözden geçirmenin tamamlanması için bir koşul yerine getirilmiştir.** Vergi idaresi, VKN kullanımından sağlanan bilgileri bütünüyle kullanarak vergi tabanını genişletecek ve

mükelleflerin vergi mevzuatına olan uyumlarını artıracaktır. Aynı zamanda, kamu hesapları muhasebesi ve raporlamasını iyileştirmek yönündeki kararlılığımız sürmektedir. Mayıs ayında Hazine ve IMF uzmanları bütçe sınıflandırması ve muhasebesi konusunda iki gün süren bir seminer düzenlemiş ve tahakkuk bazlı muhasebe sistemine nasıl geçileceğine ilişkin teknik toplantılar gerçekleştirmiştir. Bu tarihten itibaren, Hazine'nin aylık raporlarında, Hazine Müsteşarlığı'nın garantili borçlar kapsamındaki ödemeleri ve yapılan bu ödemeler kapsamında ilgili idarelerce Hazine Müsteşarlığı'na yapılan geri ödemeleri izlemek üzere "borç verme eksi geri ödeme" kalemine yer verilmiştir. Uluslararası standartlarla uyumlu yeni bir bütçe kodlama sistemi tamamlanmış olup, 2002 yılı bütçesinde 6 pilot bütçe kuruluşunda uygulanacaktır. Kalan 15 bütçe içi fon (Destekleme Fiyat İstikrar Fonu - DFIF hariç) ve iki bütçe dışı fonun kapatılmasına ilişkin kanun 19 Haziran 2001 tarihinde TBMM'ce kabul edilmiştir (**bu fonların kapatılması Haziran sonu için bir yapısal kriterdir**).

- 16. Kamu sektöründe etkin yönetimi geliştirmek ve etkin bir devlet işleyişini teşvik etmek amacıyla üç aylık bir plan doğrultusunda ilerlenmektedir.** İlk olarak, bir Kamu Harcamaları ve Kurumsal Gözden Geçirme çalışması, Mayıs ayında Ankara'da Dünya Bankası'nın da desteğiyle kamu kurumları arasında yapılan bir dizi seminerle gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın sonuçlarını değerlendirmek ve duyurmak amacıyla Kasım ayında uluslararası bir konferans düzenlenecektir. İkinci olarak, *Türkiye'de Etkin Yönetim ve Yolsuzlukla Mücadelenin Geliştirilmesi* isimli uluslararası konferans, Dünya Bankası ile işbirliği halinde sorunun ne olduğunun irdelenmesi, hareket planının belirlenmesi ve siyasi desteğin harekete geçirilmesi amaçlarıyla Eylül ayı başlarında gerçekleştirilecektir. Son olarak, kamu görevlilerinin görev ve uygulama esaslarının (code of conduct) güçlendirilmesi üzerindeki çalışmalarımız kapsamında kamu görevlileri hakkındaki kovuşturmaların kolaylaştırılmasına ilişkin bir kanun tasarısı TBMM'ye sevk edilmiştir.
- 17. Geçen sene tamamlanan mali şeffaflık raporunun devamı olarak, IMF'in Standart ve Kuralların İzlenmesi Raporlarından biri olan veri modülünün hazırlamasını talep ediyoruz.** 2000 yılı yazında mali şeffaflık modülüne ilişkin olarak hazırlanan Standart ve Kuralların İzlenmesi Raporu çok olumlu karşılanmıştır. Verilere ilişkin modülün, ekonomik verilerimizin ve yayımlama uygulamalarımızın değerlendirilmesi yönünde faydalı bir çalışma olacağına ve ekonomik veri ve politikalarımızın kredibilitate ve şeffaflığının böylelikle daha da artacağına inanmaktayız. Bu raporun hazırlanmasında bizimle birlikte çalışmak üzere Ekim ayında Ankara'ya bir IMF ekibinin gelmesini beklemekteyiz.

İyi dileklerimizle,

Kemal Derviş
Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanı

Süreyya Serdengeçti
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı

[Ek A, Tablo 1](#)

[Ek B, Tablo 2](#)

[Ek C, Tablo 3](#)

[Ek D, Tablo 4](#)